

Vážení páni predsedovia novozvolených koalíčných strán Most – Híd; Sieť a SMER-SD,

radi by sme týmto listom pripomenuli vaše prisľuby v oblasti ochrany životného prostredia, ktoré boli zverejnené občanom SR, voličom pred parlamentnými voľbami 5.marca 2016. Sú to odpovede a reakcie vašich strán na [Envirodotazník 2016](#), ktorý mal podporu osobností a organizácií zo všetkých enviro-platforiem na Slovensku.

A-otázky majú formu konkrétnych záväzkov s ich naplnením do roka od volieb, teda do marca 2017. B-otázky sú odborného rázu a definujú priority jednotlivých strán vo vybraných oblastiach ochrany prírody a životného prostredia.

Budeme sledovať zapracovanie vašich záväzkov do nového programového vyhlásenia vlády 2016-2020 ako aj ich napĺňanie v praxi. Pre realizáciu jednotlivých priorít sme samozrejme nápomocní.

Odpovede jednotlivých „vládných“ strán **Most – Híd; Sieť a SMER-SD** (iba reakcia) na Ennvirodotazník 2016 nájdete v prílohe. Odpovede všetkých strán, ktoré reagovali nájdete v príspevku: [Envirodotazník 2016 - vyhodnotenie](#).

Dňa 18.03.2016 vo Zvolene

Ing. Daniel Lešínský, PhD
predseda o.z. CEPTA

Odpovede strán **Most-Híd** a **Sieť** na otázky Envirodotazníka 2016.

A-otázky: „**Do roka po voľbách (do marca 2017) vaša strana / nominanti vašej strany budú iniciovať zavedenie, presadzovať, podporovať:**“

1. **Zelené verejné obstarávanie (GPP):** do marca 2017 zaviesť povinné [zelené verejné obstarávanie](#) - [GPP](#) (Green Public Procurement) na všetky verejné financie, bezpodmienečne však na všetky EÚ fondy v SR 2014-2020.

Most-Híd: „**ÁNO, ALE** nie plošne, po vypracovaní dopadovej štúdie“

Sieť: „**ÁNO, ALE.** Zelené obstarávanie je dobrý princíp, ale vo verejnom obstarávaní má dnes prioritu vylúčenie schránkových firiem a celkové očistenie. Zavádzanie zelených kritérií budeme podporovať, musí mu však predchádzať odborná diskusia (aj) s MVO, aby nešlo iba o opatrenie na papieri.“

2. **Vody:** Napĺňať požiadavky výzvy [Za živé rieky a čistú vodu](#) smerované na MŽP SR, vládu, NR SR s cieľom uprednostniť zelené opatrenia a zvýšiť ochranu vôd.

Most-Híd: **ÁNO;**

Sieť: **ÁNO**

3. **Ovzdušie:** Výstražný systém pre znečistenie ovzdušia nastaviť na základné znečisťujúce látky na úroveň limitov, ktoré ohrozujú zdravie človeka – limitov WHO (Svetovej zdravotníckej organizácie).

Most-Híd: ÁNO **Sieť:** ÁNO

4. **Odpady:** Zaviesť zálohovanie jednorazových nápojových obalov (PET fľaše, nápojové plechovky, sklenené fľaše).

Most-Híd: „ÁNO, ALE po vypracovaní dopadovej štúdie, na základe zahraničných skúseností, s dostatočným prechodným obdobím, a na základe zabezpečeného znovupoužitia recyklácie či spracovania“

Sieť: ÁNO

5. **EIA:** Zmenou legislatívy SR zabezpečiť úplnú nezávislosť (vecnú aj finančnú) procesu posudzovania vplyvov investičného zámeru na životné prostredie od investora - zavedením spoločného fondu EIA, náhodného výberu certifikovaných hodnotiteľov a zachovaním anonymity hodnotiteľa, resp. spracovateľa EIA.

Most-Híd: ÁNO **Sieť:** ÁNO

6. **Biodiverzita:** Zabezpečiť podmienky pre efektívnu správu chránených území: 1) výkupom alebo výmenou najvzácnejších lokalít do vlastníctva štátu; 2) zavedením fungujúceho a adekvátneho systému finančných kompenzácií pre vlastníkov za obmedzenia z titulu ochrany prírody a 3) posilnením kompetencií ŠOP SR pri správe chránených území.

Most-Híd: ÁNO

Sieť: „ÁNO, ALE Opatrenie 3 áno. Opatrenia 1 a 2 závisia od možností rozpočtu a dnes nevieme sľúbiť, v akom rozsahu ho budeme realizovať. Máme v pláne prehodnotiť financovanie správy chránených území aj finančné kompenzácie vlastníkom na základe ekosystémových služieb, ale to vyžaduje dlhú a odbornú prípravu.“

7. **Pesticídy:** Prepracovať [Národný akčný plán na dosiahnutie udržateľného používania pesticídov SR](#) (NAP pesti) tak, aby spĺňal požiadavky legislatívy EÚ, obsahoval konkrétne, merateľné ciele a nasmeroval poľnohospodárstvo SR na cestu minimalizácie chemickej ochrany a podporu nechemických metód ochrany poľnohospodárskych plodín.

Most-Híd: ÁNO

Sieť: „ÁNO, ALE Problematike sa nevenujeme detailne. Nebránime sa spolupráci v tejto oblasti.“

8. **Poľnohospodárstvo:** Zaviesť nezávislé, terénne a štátom podporované poradenstvo so zameraním na podporu trvalo udržateľného hospodárenia na pôde, agro/lesnícko-environmentálnych schém, platieb Natura 2000 a ekologického poľnohospodárstva v SR.

Most-Híd: „NIE - využiť existujúce štruktúry rezortov“

Sieť: „ÁNO, ALE Myšlienka takéhoto poradenstva je zaujímavá. Jeho účinnosť je otázna, preto nedávame jasnú odpoveď „áno“. Nebránime sa však diskusii na túto tému.“

9. **Geneticky modifikované organizmy (GMO):** Zakázať pestovanie GMO plodín v SR a zaviesť označovanie živočíšnych potravinových výrobkov „vyrobené bez GMO“.

Most-Híd: „**ÁNO, ALE** nezakázať, ale označiť produkty, povoliť pri energetickom využití“

Sieť: „**ÁNO, ALE** Princíp predbežnej opatrnosti velí byť v problematike GMO v strehu. Keďže nepovažujeme pestovanie GMO plodín na Slovensku za liek na našu potravinovú sebestačnosť, odpoveď je predbežné áno, avšak k tejto problematike je potrebná odborná a celospoločenská diskusia. Označovanie určite áno.“

10. **Obnoviteľné zdroje energie (OZE):** Zaviesť kritériá udržateľnosti pre všetky OZE v SR – voda, biomasa, slnko, vietor a akúkoľvek podporu viazať na splnenie kritérií trvalej udržateľnosti. Napr. v prípade využívania biomasy na energetické účely stanoviť limity využívania biomasy na základe analýzy jej trvalo udržateľnej dostupnosti z domácich zdrojov a minimalizácie negatívnych dopadov pri jej spaľovaní.

Most-Híd: **ÁNO** **Sieť:** **ÁNO**

11. **Environmentálna výchova (EVVO):** Obnoviť medzirezortnú a medzisektorovú Radu pre environmentálnu výchovu, vzdelávanie a osvetu pre koordináciu prípravy a následnej realizácie Štátnej koncepcie EVVO v SR do r. 2030. Na MŠVVaŠ SR a MŽP SR zriadiť pracovnú pozíciu rezortných a medzirezortných koordinátorov pre EVVO.

Most-Híd: „**ÁNO, ALE** v rámci existujúcich kapacít“

Sieť: **ÁNO**

12. **MVO v procese legislatívy:** Systémovo zaradiť zástupcov mimovládnych neziskových organizácií (MVO) do medzirezortného pripomienkového konania (MPK) v procese tvorby legislatívy a strategických dokumentov a finančne zabezpečiť ich odborné kapacity.

Most-Híd: „**ÁNO, ALE** finančne majú byť od štátu nezávislé, inak sa z nich stanú vybraní vládni poradcovia

Sieť: „**ÁNO, ALE** Čo najširšie umožnenie MVO byť súčasťou legislatívneho procesu, poctivé vyhodnocovanie ich pripomienok a systémové zabezpečenie, aby nemohli byť jednoducho odignorované, vnímame ako veľmi dôležité. Ale financovanie ich odborných kapacít z pozície vlády je asi nerealizovateľný prvok.“

13. **Trvalo udržateľný rozvoj (TUR):** Sfunkčniť nadrezortnú Radu vlády pre trvalo udržateľný rozvoj SR a každoročne vyhodnotiť plnenie opatrení [Národnej stratégie TUR SR](#) vyplývajúcich pre vládu a jednotlivé ústredné orgány v NR SR tak, ako to vyplýva z platného uznesenia NR SR z 3. 4. 2002.

Most-Híd: **ÁNO** **Sieť:** **ÁNO**

B-otázky, tematické otázky týkajúce sa aktivít/priorít vašej strany na najbližšie 4 roky v nasledujúcich problematických oblastiach:

1. Aké prioritné opatrenia budete presadzovať pre dosiahnutie dobrého stavu vôd na Slovensku?

Most-Híd: *Využitie termálnych prameňov nielen na turistické ale aj na energetické účely a podpora udržateľného podnikania v tejto oblasti.*

Podpora vodného hospodárstva, ďalšie budovanie kanalizácie a čističiek odpadových vôd, s prioritou na územiach so významnými zásobami podzemnej pitnej vody.

Siet': *Presadíme spracovanie novej vodnej politiky SR. Tá bude založená na princípoch spoločnej vodnej politiky EÚ, najnovších vedeckých poznatkoch a otvorenej spolupráci; spracovanie zabezpečíme participatívnym spôsobom, so zapojením samospráv, odborníkov, mimovládnych organizácií a verejnosti. Tiež zahájime program na obnovu rozčlenennej poľnohospodársky využívanej krajiny, ktorá dokáže lepšie zadržiavať vodu v krajine a začne nahrádzať dnešné betonárske protipovodňové riešenia.*

Prehodnotíme povoľovanie malých vodných elektrární a pridelené licencie na ich výstavbu a následne vyvodíme personálne a systémové dôsledky netransparentného rozhodovania pri ich pridelení z minulosti. O výstavbe každej elektrárne bude zabezpečená otvorená verejná diskusia za účasti odborníkov, v ktorej budú mať miestni obyvatelia rozhodujúce slovo.

2. Aké kroky podniknete, aby sa ochrana a zodpovedné spravovanie nášho prírodného bohatstva stali súčasťou biznis plánov podnikateľov a rozvojových stratégií našich regiónov ?

Most-Híd: *presadzovať princíp obehovej ekonomiky - circular economy, v čo najväčšej miere znovavyužiť a recyklovať, vytvoriť jednotný rámec a rovnaké podmienky pre všetkých, ktoré majú byť transparentné a nie flexibilne podľa potreby. Obmedzenia a opatrenia treba vysvetliť, aby nezostali nepochopené, štát a úrady musia viesť príkladom a komunikovať s médiami.*

Siet': *Na smerovanie k tomuto cieľu je potrebná synergia viacerých opatrení:*

Riadenie sa princípom služby občanovi: väčšie a reálne právomoci dotknutým ľuďom. Je nutné pracovať s pojmom „verejný záujem“ tak, aby sa v praxi nezneužíval, ale naopak, využíval na ochranu prírodných aj kultúrnych hodnôt a tiež na presadenie názoru miestneho obyvateľstva.

Kvalitný proces EIA, ktorý „nepustí“ škodlivé stratégie a zámery.

Naším cieľom je založiť financovanie chránených území aj lesov na princípe ekosystémových služieb. To by viedlo o. i. aj k motivácii podnikat' napr. v cestovnom ruchu „eko-friendly“ spôsobom.

3. Čo spravíte pre zlepšenie kvality ovzdušia a zníženie prašnosti PM₁₀ a PM_{2,5} v SR?

Most-Híd: *Podpora cyklo dopravy, vytváranie cyklostôp na existujúcich cestných telesách, chodníkoch, výstavba cyklotras, zjednodušiť povolenie vjazdu do jednosmernej cesty cyklistom, cykloparkoviská.*

- Podpora MHD a integrovanej dopravy s prímestskou a medzimestskou dopravou, zladit' cestovné poriadky autobusov a vlakov, monitorované parkoviská na staniach, cykloparkoviská na staniach.

- MHD elektrifikovať, dizlové filtre, Euro6, výstavba obchvatov mimo miest a obcí, podpora ekologických priemyselných investícií, filtrov, podpora ekologizácia domáceho spaľovania dreva - kachľové, krbové alebo kominové filtre.

Sieť: *Je neprípustné, aby sa v niektorých mestách na Slovensku dlhodobo prekračovali limity znečistenia. Budeme podporovať investície do ekologických a čistejších technológií spôsobom, aby všetci znečisťovatelia boli dostatočne motivovaní využívať najlepšie dostupné ekologické technológie, a zároveň budeme presadzovať legislatívu, ktorá vynúti dodržiavanie princípu znečisťovateľ platí.*

Pre efektívne riešenie znečistenia v najexponovanejších slovenských mestách (Krompachy, Slovenská Lupča, Zvolen či Ružomberok) a postihy znečisťovateľov je nutné investovať do monitoringu. Kvôli nedostatočnému meraniu a priestorovému rozmiestneniu meračov je dnes náročné určiť, z akého zdroja znečistenie ovzdušia pochádza. Pritom sú už prístupné aj merače, ktoré dokážu rozlíšiť a kategorizovať aj menšie prachové častice ako pm10 – pm5 a pm2,5. Pri takomto diverzifikovaní a v kombinácii s chemickými analýzami je možné určiť pôvodcu znečistenia.

Do legislatívy taktiež zavedieme ochranu obyvateľov pred nadmerným zápachom, ktorý momentálne nie je obmedzovaný.

4. Aké konkrétne kroky podniknete na znovunaštartovanie rozvoja environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu? Ktoré cieľové skupiny považujete v oblasti EVVO za prioritné?

Most-Híd: *Podpora civilnej sféry, zapájanie občanov a podnikateľské subjekty ako aj samosprávy do kampaní, práca s médiami, podpora školstva, vid. odpoveď v otázkach. Najvýznamnejšia cieľová skupina sú deti a mládež.*

Sieť: *Environmentálna výchova je dnes vykonávaná často iba formálne, je teoretická, bez praktického prepojenia na riešenie reálnych problémov životného prostredia v bezprostrednom okolí a bez jej zamerania sa na získavanie rôznych praktických zručností uplatniteľných v živote.*

Konkrétnym krokom pre oživenie environmentálnej výchovy je partnerská spolupráca s tretím sektorom, ktorý má v oblasti enviro vzdelávania pred štátom veľký náskok. To samotné by malo znamenať veľký posun vpred.

Obnovená Rada pre environmentálnu výchovu by mala priniesť ďalšie konkrétne námety.

5. Ako budete podporovať ekologickú daňovú reformu? Ak nie, prečo?

Most-Híd: *Mala by sa zaviesť uhlíková daň na úrovni EÚ, čím ochránime nielen emisie, ale aj carbon leakage, unik uhlíka, čiže sťahovanie výrobných kapacít a pracovných miest do zahraničia). Podporovať obehovú ekonomiku vo všetkých aspektoch a vytvárať najmä mitovačné ekonomické schémy pre ekologické právanie a podnikanie.*

Sieť: *#SIEŤ nemá v programe priamo ekologickú daňovú reformu, plánuje však opatrenia s podobným efektom. Navrhuje, aby každá jednotka elektriny vyrobená z obnoviteľných zdrojov energie (OZE) na Slovensku bola oslobodená od spotrebnej dane, čo by takúto elektrinu „zvýhodnilo“ u obchodníkov a prinieslo by okamžité zníženie koncovej ceny elektriny pre podnikateľský sektor.*

Po vzore českého programu „Zelená úsporám“ presadíme dotácie na zvyšovanie energetickej efektívnosti pre domácnosti, verejné a administratívne aj budovy na Slovensku.

Pripravíme legislatívnu podporu pre rozvoj elektromobility na Slovensku do roku 2020 (energetický zákon, stavebný zákon, životné prostredie), a zároveň nastavíme mechanizmy podpory rozvoja elektromobility, ktoré nezaťažia verejné financie.

6. Čo spravíte pre lepšiu adaptáciu SR na klimatické zmeny?

Most-Híd: *Kombinovaná ochrana proti povodniam, zadržanie vody v prírode, obnova poľnohospodárskeho závlahového systému a podpora využitia oslobodením od platieb za vodu, podporovať využitie obnoviteľných zdrojov energie v mieste spotreby, najmä pre domácnosti,*

Siet': *SIET' zahájí program na obnovu rozčlenenej poľnohospodársky využívannej krajiny, ktorá dokáže efektívne zabrániť povodniam lepším zadržiavaním vody v krajine. Krajinné prvky, ako sú napríklad protierózne medze, mokrade, lužné lesy, aleje, vetrolamy či remízky, sú tiež priestorom pre živočíchy a zabraňujú zvetrávaniu pôdy. Túto snahu musia rešpektovať aj dotačné schémy pre poľnohospodárov, ktoré dnes farmárov finančne nabádajú k neprerušovaným poľnohospodársky obrábaným plochám.*

SIET' bude iniciovať vytvorenie nezávislej odbornej komisie pracujúcej pod gesciou NR SR, ktorá sa zameria na kontrolu opodstatnenosti výstavby 3. a 4. bloku JE Mochovce.

7. Čo spravíte pre to, aby sa v SR dôsledne uplatňoval [Európsky dohovor o krajine](#) a aby sa ochrana charakteristického vzhľadu krajiny opätovne stala zákonnou povinnosťou?

Most-Híd: *Školenie zodpovedných pracovníkov, lepší manažment a kontrola zodpovedných orgánov, vyvodenie zodpovednosti, prehodnotenie kompetencií, sprísniť odvolací systém, dodržiavanie Aarhusského dohovoru.*

Siet': *Čo dlhodobo najviac hrozí slovenskej krajine, je jej nenávratná devastácia ťažiariskami spoločnosťami. Tejto problematike #SIET' venuje veľkú pozornosť.*

SIET' prijme nový banský zákon, ktorý umožní skutočnú účasť verejnosti na rozhodovacích procesoch o ich životnom prostredí, pričom prevládajúce názory verejnosti budú rešpektované. Cez proces územného plánovania zabezpečíme samosprávu a občanom právo veta pri zmene využitia krajiny.

SIET' zavedie skutočnú delbu nákladov a výnosov ťažby medzi spoločnosť a podnikateľov. Pripravíme predpis so záväznými kontrolnými mechanizmami, podľa ktorého bude ťažiar počas ťažby povinný prispievať do osobitného verejne kontrolovateľného fondu na zabezpečenie a likvidáciu banských diel a na rekultiváciu následkov banskej činnosti.

SIET' presadí ocenenie ložísk nerastných surovín a prehodnotí surovinový potenciál, a to obzvlášť vo veľkoplošných a chránených územiach prírody (národné parky, CHKO) a podľa pamiatkového fondu. Ocenenia ložísk budú slúžiť ako podklad pre rozhodovací proces pri optimálnom využívaní území a znížení negatívnych vplyvov na krajinné prostredie.

Reakcia strany SMER – SD:

ENVIRODOTAZNÍK – ODPOVEĎ SMER-SD

Dobrý deň.

Na úvod chceme zdôrazniť, že strana Smer – SD rešpektuje úlohu mimovládnych organizácií vo verejnom živote a vzájomná konštruktívna spolupráca je aj pre našu stranu dôležitá.

Ochrana životného prostredia a trvalo udržateľný rozvoj sa však objektívne nemôže obmedzovať len na plnenie predstáv mimovládnych organizácií, ktoré pôsobia na Slovensku a ktoré spomína váš dotazník. Sú tu viaceré dôležité oblasti, ktoré naopak neobsahuje. Preto dovoľte, aby sme zhrnuli priority v oblasti životného prostredia, ktoré bude strana Smer-SD presadzovať, pokiaľ bude súčasťou vlády a ich sú obsiahnuté aj odpovede na mnohé vaše otázky.

Nová vláda s účasťou Smeru - SD sa v oblasti životného prostredia sa sústreďí na **boj s klimatickou zmenou a jej následkami**. S tým súvisí aj fenomén "sucha", ktorému budeme venovať tiež náležitú pozornosť. Smer - SD má výsostný záujem pokračovať v **ochrane pitnej vody**, čo sme už dokázali skutkami. Vláda Roberta Fica v roku 2014 dokonca historicky prvý raz povýšila vodu na nenahraditeľnú strategickú surovinu a prírodné bohatstvo, ktorá má strategický význam pre bezpečnosť štátu, života a zdravia obyvateľov a plnenie základných funkcií štátu. Rovnako bezprecedentne zakotvila ústavný zákaz vývozu vody.

Smer chce pokračovať v slubne rozbehnutom **budovaní protipovodňovej ochrany** na celom Slovensku, tak aby ju získalo každé krajské mesto a chránili sa najkritickejšie miesta na celom Slovensku a to aj **uplatňovaním tzv. zelených opatrení** v spolupráci s tretím sektorom. Máme záujem uplatňovať **ochranu územia vrátane zelených opatrení**, čo by malo priniesť citlivejšie a **lepšie využívanie pôdy** vo vzťahu k prírode, **obnovu ekosystémov a krajiny** ako aj **komplexnejšie územné plánovanie**, ktoré v potrebnom rozsahu zohľadní zmenu klímy, odolnosť voči extrémom a potreby **adaptácie na klimatickú zmenu**.

Dôležitou prioritou je podpora **budovania vodovodov a kanalizácií**, ako aj dôraz na pokračovanie **odstraňovanie environmentálnych záťaží** ako dedičstva minulosti a hrozby pre zdravie a životné prostredie. Chceme pokračovať aj v intenzívnej podpore **odstraňovania čiernych skládok**, pričom konkrétne úspešné výsledky týchto krokov mohla verejnosť jasne vidieť už v rokoch 2012-2014.

Smer - SD bude pokračovať v podpore intenzívnejšieho **využitia obnoviteľné zdrojov energie** a znižovanie emisií skleníkových plynov v súlade s klimatickou dohodou v Paríži. Budeme podporovať aj **znižovanie emisií prachových častíc** plne v súlade s predstavami Európskej Únie a zdravotnými normami. V oblasti odpadového hospodárstva súčasná vláda po 14 rokoch úspešne presadila nový zákon o odpadoch, ktorý zohľadňuje moderné európske trendy a odpad, vrátane PET fliaš vníma ako surovinu. Na jeho základe budeme **podporovať triedenie a recyklovanie odpadu**, tak aby nekončil na skládkach, pričom podporíme všetky snahy výrobcov zaviesť **zálohovanie PET fliaš**.

Smer- SD bude podporovať **ekologické a trvalo udržateľné hospodárenie na pôde a v lesoch** a budeme sa usilovať o využitie nástrojov vrátane výkupu a nájmu, aby Slovensko v sieti chránených oblasti a národných parkov **chránilo predovšetkým to najcennejšie z prírody**. Budeme podporovať aj princípy **zeleného verejného obstarávania**.

Za ďalšie dôležité ciele považujeme dokončiť práce na Environmentálnej stratégii na najbližšie obdobie, ako aj **podporu environmentálnej výchovy a vzdelávanie**.

Z odpovedí strán **Most – Híd; Sieť** a **SMER-SD** možno definovať minimálne 7 oblastí, na ktorých potrebe riešenia sa samostatne zhodli všetky tri strany zapojené do Envirodotazníka 2016:

1. **Adaptácia Slovenska na klimatické zmeny;**
2. **Ochrana pitnej vody;**
3. **Využívanie obnoviteľných zdrojov energie (intenzívnejšie a udržateľnejšie);**
4. **Znižovanie emisií prachových častíc (PM₁₀, PM_{2,5});**
5. **Zálohovanie jednorazových nápojových obalov;**
6. **Zelené verejné obstarávanie;**
7. **Environmentálna výchova a vzdelávanie;**